

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 listopada 2020 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO SSO Monika Roslan-Karasińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Nalewczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 listopada 2020 r. w Warszawie

sprawy M. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o przeliczenie emerytury – skarga o wznowienie postępowania

na skutek odwołania M. R.

od decyzji Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

z dnia 30 sierpnia 2019 r., znak: (...)

1. oddala odwołanie;

2. zasądza od odwołującej się M. R. na rzecz organu rentowego Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VII U 4354/19

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W., decyzją z dnia 30 sierpnia 2019 r., znak: (...), odmówił ubezpieczonej M. R. wznowienia postępowania w sprawie na podstawie art. 149 § 3 k.p.a. oraz art. 145a § 2 k.p.a. w związku z art. 83 b ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53 ze zm.) (decyzja z dnia 30 sierpnia 2019 r., znak: (...)) – nienumerowana karta tomu I akt organu rentowego).

W dniu 24 września 2019 r. ubezpieczona **M. R.** złożyła odwołanie od powyższej decyzji z dnia 30 sierpnia 2019 r., znak: (...), domagając się jej zmiany i wznowienia postępowania. W uzasadnieniu wskazała, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych skarżoną decyzją odmówił jej prawa do wznowienia postępowania zakończonego prawomocną decyzją z dnia 3 lutego 2016 r. Wnioskiem z dnia 14 sierpnia 2019 r. skarżąca wniosła o przeliczenie emerytury w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r., który uznał art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 39 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2017 r., w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w (...) r. kobiet, które przed 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, za niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Uzasadniając odwołanie M. R. powołała się na argumentację Trybunału Konstytucyjnego zawartą w uzasadnieniu powyższego orzeczenia. W ocenie ubezpieczonej organ rentowy miał podstawy prawne do uchylenia decyzji na podstawie art. 155 k.p.a. Wskazała także, że o powyższym wyroku Trybunału Konstytucyjnego

z dnia 6 marca 2019 r. dowiedziała się przypadkowo w rozmowie ze znajomą i w związku z tym nie powinna być obciążana negatywnymi skutkami związanymi z niezłożeniem skargi o wznowienie postępowania w ustawowym miesięcznym terminie (odwołanie z dnia 24 września 2019 r. k. 3-4 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 4 października 2019 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.** wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 145a § 2 k.p.a. skargę o wznowienie postępowania można wnieść do organu rentowego w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego. W przedmiotowej sprawie skarga o wznowienie postępowania została wniesiona przez ubezpieczoną w dniu 14 sierpnia 2019 r. tj. po upływie ustawowego terminu. Ponadto odwołująca nie złożyła wniosku o przywrócenie terminu na złożenie skargi, a zatem wznowienie postępowania w sprawie nie było możliwe (odpowiedź na odwołanie z dnia 4 października 2019 r., k. 5-5v a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. R. urodzona w dniu (...) na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 26 stycznia 2009 r., znak: (...), uzyskała prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 9 grudnia 2008 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Świadczenie to było waloryzowane i przeliczane (decyzja ZUS z dnia 26 stycznia 2009 r., znak: (...) k. 28-29 i następne decyzje – nienumerowane karty a.r.).

W dniu 12 stycznia 2016 r. ubezpieczona złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wniosek o emeryturę. Po jego rozpoznaniu organ rentowy decyzją z dnia 3 lutego 2016 r., znak (...), przyznał prawo do emerytury powszechnej od 1 stycznia 2016 r., tj. od miesiąca złożenia wniosku. Podstawa wymiaru emerytury, obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej, została pomniejszona o sumę kwot pobranych emerytur po uwzględnieniu kwoty wypłaconego wyrównania, tj. 131.568,53 zł. Do jej wyliczenia uwzględniono średnie dalsze trwanie życia wynoszące 238,10 miesięcy oraz kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 465.790,57 zł. Obliczona przez organ rentowy wysokość emerytury wyniosła 2.974,38 zł i ponieważ była niższa od dotychczas pobieranej emerytury wcześniejszej, wobec tego w decyzji zostało wskazane, że nadal będzie wypłacane świadczenie dotychczasowe (wniosek z dnia 12 stycznia 2016 r., decyzja z dnia 3 lutego 2016 r., znak (...) – nienumerowane karty tomu II akt organu rentowego).

W dniu 6 marca 2019 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok w sprawie o sygn. P 20/16, na podstawie którego orzekł o niezgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 39 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r., w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w 1953 r. kobiet, które przed dniem 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy. W uzasadnieniu cytowanego wyżej wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał, że wprowadzony ustawą emerytalną nowy system świadczeń emerytalnych przewiduje jedynie przejściowe utrzymanie preferencyjnych rozwiązań, dotyczących możliwości nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Zasadniczo regulacja ta dotyczy tylko tych ubezpieczonych, którzy w dniu wejścia w życie tej ustawy (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli, bez względu na płeć, wiek co najmniej 50 lat, a więc urodzili się nie później niż w dniu 31 grudnia 1948 r. Odstępstwo od tej zasady dotyczy osób, które urodziły się w latach 1949-1968. Jest ono obwarowane kolejnymi warunkami, w tym w szczególności uzależnione jest od spełnienia przesłanki nabycia prawa do emerytury do dnia 31 grudnia 2008 r. Możliwość nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej przez kobiety także nie dotyczy wszystkich kobiet urodzonych w latach 1949 -1968, lecz tylko tych, które urodziły się nie później niż do dnia 31 grudnia 1953 r. ze względu na wymóg nabycia prawa do emerytury do dnia 31 grudnia 2008 r. Zakwestionowane regulacje prawne dotyczą zatem jednolitej grupy kobiet, które zachowały prawo do uzyskania emerytury powszechnej po uprzednim pobieraniu emerytury wcześniejszej przysługującej po ukończeniu 55 lat. Do grupy tej należą kobiety urodzone w latach 1949-1953. Jednak po wejściu w życie z dniem 1 maja 2013 r. dodanego art. 25 ust. 1b tylko część z nich, a mianowicie kobiety urodzone w 1953 r., zostały pozbawione możliwości zrealizowania prawa do powszechnej emerytury na dotychczasowych zasadach, bez pomniejszania podstawy obliczenia emerytury o kwoty pobranych emerytur wcześniejszych. W konsekwencji z jednolitej kategorii podmiotów podobnych wyodrębniona została grupa

kobiet z rocznika 1953, która podobnie jak pozostałe kobiety należące do tej kategorii nabyła co prawda prawo zarówno do emerytury wcześniejszej, jak i powszechnej, lecz przy obliczaniu tego ostatniego świadczenia znajdują zastosowanie wobec nich odmienne, mniej korzystne zasady od tych, które obowiązywały przy obliczaniu emerytury powszechnej kobietom urodzonym w latach 1949-1952. Tymczasem świadczenia te mają cechę wspólną, relewantną ze względu na treść zaskarżonej regulacji, a mianowicie miały one umożliwić osobom w wieku starszym, ze stosunkowo długim stażem ubezpieczenia, zachowanie przywileju przejścia na wcześniejszą emeryturę i możliwość uzyskania kolejnej emerytury po osiągnięciu powszechnie obowiązującego wieku emerytalnego. Ich celem było więc łagodzenie skutków likwidacji uprawnień emerytalnych obniżających wiek emerytalny, co było jednym z głównych założeń reformy emerytalnej. Z tego też względu rozwiązania te miały charakter przejściowy i były adresowane do określonej kategorii podmiotów. W związku z powyższym, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że zastosowanie art. 25 ust. 1b wobec kobiet urodzonych w 1953 r., pobierających emeryturę na podstawie przepisów art. 46 ustawy emerytalnej, które nie mogły nabyć prawa do emerytury przysługującej z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego przed 1 stycznia 2013 r., kiedy wprowadzono nowe, mniej korzystne zasady w zakresie obliczania jej wysokości nieobowiązujące pozostałe roczniki kobiet należące do kategorii ubezpieczonych uprawnionych do ustalenia emerytury po emeryturze, narusza zasady równości w prawie do zabezpieczenia społecznego i jest przez to niezgodny z art. 67 ust. 1 w związku z przepisem art. 32 ust. 1 Konstytucji RP. Powyższe orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego weszło w życie z dniem 21 marca 2019 r.

W związku z ww. orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego, M. R. złożyła w dniu 14 sierpnia 2019 r. w ZUS II Oddział w W. skargę o wznowienie postępowania (skarga o wznowienie postępowania z dnia 14 sierpnia 2019 r. – nienumerowana karta a.r.).

W odpowiedzi na powyższe, Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wydał w dniu 30 sierpnia 2019 r., decyzję znak: (...), którą odmówił M. R. wznowienia postępowania w sprawie na podstawie art. 149 § 3 k.p.a. oraz art. 145a § 2 k.p.a. w związku z art. 83 b ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 39 ze zm.) (decyzja z dnia 30 sierpnia 2019 r., znak: (...)) – nienumerowana karta akt organu rentowego).

Od niekorzystnej dla siebie decyzji organu rentowego dnia 30 sierpnia 2019 r., znak: (...) ubezpieczona złożyła odwołanie do tut. Sądu, inicjując tym samym niniejsze postępowanie (odwołanie z dnia 24 września 2019 r. k. 3-4 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny, na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy oraz aktach rentowych odwołującej. Zdaniem Sądu, powołane wyżej dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie było niezasadne i jako takie podlegało oddaleniu.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 30 sierpnia 2019 r., odmówił M. R. wznowienia postępowania w sprawie na podstawie art. 149 § 3 k.p.a. oraz art. 145a § 2 k.p.a. w związku z art. 83 b ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53 ze zm.).

Zgodnie z treścią przepisu art. 145a § 1 k.p.a. można żądać wznowienia postępowania również w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja. Stwierdzenie, czy przyczyna wznowienia postępowania rzeczywiście wystąpiła w sprawie i jakie z tego wynikają skutki dla rozstrzygnięcia sprawy, mogą być wyłącznie efektem postępowania przeprowadzonego po wydaniu postanowienia na podstawie przepisu art. 149 § 1 i muszą być wyrażone

w decyzji wydanej w oparciu o art. 151 k.p.a. Z kolei zgodnie z art. 145a § 2 k.p.a. w sytuacji określonej w § 1 skargę o wznowienie wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

W przedmiotowej sprawie skarga o wznowienie postępowania została wniesiona przez ubezpieczoną w dniu 14 sierpnia 2019 r. tj. po upływie ustawowego terminu.

W ocenie Sądu Okręgowego niespornym jest, że skarga o wznowienie postępowania została złożona po upływie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego oraz, że odwołująca nie złożyła wniosku o przywrócenie terminu na złożenie skargi. Wobec przekroczenia terminu na wniesienie skargi o wznowienie postępowania w sprawie, skarżona decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 30 sierpnia 2019 r., znak: (...) jest zasadna.

Zdaniem Sądu Okręgowego powołane przez odwołującą okoliczności nie mogły stanowić potwierdzenia czy uprawdopodobnienia, że do uchybienia terminowi doszło bez winy odwołującej. W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że kryterium braku winy jako przesłanka zasadności wniosku o przywrócenie terminu w rozumieniu art. 58 § 1 k.p.a. wiąże się z obowiązkiem strony zachowania szczególnej staranności przy dokonywaniu czynności procesowej. Przywrócenie terminu może mieć miejsce, gdy uchybienie terminowi nastąpiło wskutek przeszkody, której strona nie mogła usunąć, nawet przy użyciu największego w danych warunkach wysiłku. Oznacza to, że przywrócenie uchybionego terminu uzasadniają wyłącznie takie obiektywne, występujące bez woli strony, okoliczności i zdarzenia, które pomimo dołożenia odpowiedniej staranności w prowadzeniu własnych spraw udaremniły dokonanie czynności we właściwym czasie. Można więc termin przywrócić, gdy strona w sposób przekonujący zaprezentowaną argumentacją uprawdopodobni brak swojej winy, a przy tym wskaże, że niezależna od niej przyczyna istniała przez cały czas, aż do wniesienia wniosku o przywrócenie terminu. W orzecznictwie podkreśla się także, że jako kryterium przy ocenie winy w uchybieniu terminu procesowego należy przyjąć obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od strony dbającej należycie o swoje interesy, a contrario zatem, przywrócenie terminu nie jest dopuszczalne, gdy strona dopuściła się choćby lekkiego niedbalstwa (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 9 października 2019r., I OSK 401/18). W kontekście powyższego sama okoliczność braku wiedzy o wydaniu wyroku przez Trybunał Konstytucyjny co do zasady nie może zostać uznana za przesłankę uzasadniającą przywrócenie terminu, ponieważ orzeczenia Trybunału, jako akty powszechnie obowiązujące, podlegają niezwłocznemu i obowiązkowemu ogłoszeniu w dzienniku urzędowym. Publikacja w dzienniku urzędowym stanowi główną i nadrzędną formę ogłoszenia aktów normatywnych i orzeczeń, a przez to również ich upublicznienia, w celu stworzenia możliwości zapoznania się z treścią danego aktu lub orzeczenia przez ogół społeczeństwa. Tym samym publikacja orzeczenia w dzienniku urzędowym stwarza domniemanie powszechnej znajomości prawa. Nie wyklucza to potencjalnych sytuacji, kiedy strona z przyczyn obiektywnych nie miała możliwości uzyskania wiedzy, co do faktu wydania i wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (por. wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 10 stycznia 2017r., II FSK 4057/14; z dnia 31 maja 2017r., II FSK 1144/15).

W świetle zaprezentowanych poglądów judykatury, w przypadku powoływania się na brak wiedzy o wyroku Trybunału Konstytucyjnego, uprawdopodobnienie braku winy w uchybieniu terminu do złożenia skargi ulega pewnej modyfikacji, polegającej na konieczności podniesienia takich okoliczności, które obiektywnie uzasadniałyby brak możliwości dowiedzenia się przez stronę o wejściu w życie takiego orzeczenia. W ocenie Sądu, w przypadku odwołującej takie okoliczności nie zachodziły. Przytaczane przez odwołującą okoliczności nie mogły jednoznacznie przesądzać o braku możliwości powzięcia informacji o ogłoszeniu powyższego orzeczenia.

Sąd Okręgowy zważył, że przedmiotowy wyrok Trybunału został nie tylko ogłoszony w dniu 6 marca 2019 r., lecz również opublikowany w Dzienniku Ustaw RP w dniu 21 marca 2019 r. Poza tym informacje o wydaniu przez Trybunał Konstytucyjny ww. wyroku były rozpowszechniane za pomocą różnych środków medialnych, w tym również w telewizji i w prasie. Odwołująca mogła zatem, o ile dołożyłaby staranności, dowiedzieć się, że TK w dniu 6 marca 2019 r. wydał orzeczenie stwierdzające niezgodność z Konstytucją RP przepisu dotyczącego kobiet urodzonych w 1953 r., tym bardziej, że nie wykracza poza zakres dbania o własny interes poszukiwanie informacji istotnych dla własnej sytuacji prawnej, w tym też dotyczących potencjalnej zmiany stanu prawnego na skutek zmiany przepisów lub związanych z

orzecnictwem Trybunału Konstytucyjnego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 31 sierpnia 2017r., III AUa 109/16). Także na organie rentowym nie ciąży obowiązek informowania ubezpieczonych o każdej o zmianie stanu prawnego, jak również o treści orzeczeń wydawanych przez Trybunał Konstytucyjny. Niemniej jednak, w przypadku wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r. w siedzibie organu rentowego została upubliczniona informacja o przedmiotowym orzeczeniu, jego skutkach oraz kręgu zainteresowanych osób, których orzeczenie to dotyczy, jednocześnie wskazując na możliwość wniesienia skargi o wznowienie postępowania zarówno przed organem rentowym, jak i przed sądem, ze wskazaniem terminów, w jakich należy wnieść skargi.

W opisanych okolicznościach Sąd Okręgowy ocenił zatem, że zaskarżona decyzja organu rentowego odpowiada prawu. Odwołanie podlegało więc oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 2 k.p.c., zasądając od odwołującej M. R. na rzecz organu rentowego kwotę 180 zł ustaloną w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

ZARZĄDZENIE

(...)

M.St.